

‘Voorkom dat je je enkel richt op de behandelbare vraagstukken’

Het Verwey-Jonker Instituut volgt met onderzoek nauwgezet de strijd tegen huiselijk geweld en kindermishandeling. Wetenschappelijk directeur Majone Steketee weet: ‘De partners moeten in de casuïstiek zo vroeg mogelijk samen optrekken. Maar tegelijkertijd moet het geen doel op zich worden om snel in actie te komen. Die balans vinden kost tijd.’

Majone Steketee is wetenschappelijk directeur van het Verwey-Jonker Instituut en bijzonder hoogleraar Orthopedagogiek aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Ze bewondert de mensen die in hun werk met de enorme complexiteit van huiselijk geweld en kindermishandeling te maken krijgen. ‘Iedere acht dagen vindt er in Nederland femicide plaats. De kans is dus aanwezig dat je er als medewerker van de partners in het netwerk Veiligheid Voorop vroeg of laat mee te maken krijgt.’

Majone weet uit het onderzoek naar huiselijk geweld en kindermishandeling: ‘Samenwerken om huiselijk geweld en kindermishandeling de kop in te drukken is zwaar werk dat je enorm kan raken, vooral als je ook met de plegers te maken krijgt, of als plegers ook slachtoffers zijn. De confrontatie met de beschadigde wereld van de dader en het leed van het slachtoffer, en je eigen normen en waarden die je daarbij ook meeneemt. Het kan heel veel energie kosten, en ik heb oprechte bewondering voor mensen in dit werkveld.’

Taaiere oorzaken

Hun grote betrokkenheid is cruciaal, stelt ze: ‘Het is echt mensenwerk, met mensen in nood. En de makkelijke weg bestaat eigenlijk niet. Je moet zien te voorkomen dat je je enkel richt op het meest behandelbare stuk van het probleem, want dan pak je de vaak taaiere oorzaken niet aan die ervoor zorgen dat er na een jaar nog steeds sprake is van geweld in een gezin. De steeds grotere variatie aan culturele achtergronden in ons land en de communicatieproblemen die dat kan opleveren, maken het werk niet eenvoudiger.’

Het Verwey-Jonker Instituut ziet dat de aandacht voor de lange termijn aanpak hoognodig is. ‘Zo volgen wij in een van onze onderzoeken 1.400 gezinnen gedurende anderhalf jaar. In het eerste cohort van die gezinnen was er na anderhalf jaar nog steeds sprake van huiselijk geweld, in de tweede cohort zien we dat er nog in tweederde van de gezinnen sprake is van geweld.’ Reden voor somberheid? ‘Er ligt een enorme uitdaging, dat weten we allemaal, maar de netwerksamenwerking is pas net op gang gekomen.’ Majone begrijpt de neiging om vooral snel in actie te komen: ‘Dat is een begrijpelijke manier om de eigen handelingsverlegenheid te overwinnen; uiteraard ga je meteen “aan” als je ziet dat kinderen en vrouwen direct gevaar lopen. Maar samen een gedegen probleemanalyses maken en behandelplannen gezamenlijk opstellen zijn echt cruciale stappen die je niet mag overslaan om de problematiek die ten grondslag ligt van het huiselijk geweld goed aan te kunnen pakken.’

Vijf vormen

Om dat toe te lichten, brengt ze in kaart: ‘We onderscheiden vijf vormen van kindermishandeling en partnergeweld: fysiek, seksueel, getuige zijn van partnergeweld, psychisch geweld en verwaarlozing. De eerste drie vormen komen doorgaans duidelijker en sneller aan het licht. Zaken die je misschien minder snel meeweegt doordat ze niet zo

makkelijk herkenbaar zijn als acute dreiging, zijn psychisch geweld en verwaarlozing. Maar vergeet niet dat kinderen doodgaan aan verwaarlozing, en dat psychisch geweld een enorme impact op slachtoffers heeft. Als je in het netwerk samen goed nadenkt over de probleemanalyse, heb je daar beter oog voor en kun je betere interventies doen.'

Geen hogere wiskunde

Samen is volgens Majone -net als de andere hoofdsprekers- het sleutelwoord. 'Je lost weinig op als je enkel de deeltaak van je eigen organisatie uitvoert, als individuele medewerker moet je de stap zetten om je breder in te leven in de casuïstiek, en je moet daar ook toe gestimuleerd worden door je leidinggevende. Om de wereld van de gezinnen, maar ook die van de andere partners in het netwerk te kunnen begrijpen en volgen.' Haar advies is geen hogere wiskunde: 'Zoek de verbinding, sta daarin open voor dialoog en probeer niet te veel te zenden, maar ga ook in de luisterstand. Leer al doende van elkaar en hou de focus gericht op wat je samen kunt bereiken en al hebt bereikt. En op persoonlijk niveau: zorg dat je altijd je verhaal kwijt kunt.'